

Melkveebedrijven sterk door strategische alliantie

De vijf melkveehoudergezinnen van het netwerk Ko-alitie werken hard aan de verwezenlijking van hun droom: een coalitie van vijf melkveebedrijven die als grootschalig bedrijf de (internationale) ontwikkelingen aan kan. Het betekent een intensieve zoektocht naar de meest geschikte bedrijfsvorm, de invulling van de taken en verdeling van verantwoordelijkheden. Eind dit jaar valt het 'go/no-go' om een juridische verbinding aan te gaan.

Deze ochtend in mei hebben de vijf ondernemersgezinnen in Zuidwest-Friesland de laatste puntjes van de pilot ruwvoerwinning besproken. 'Het maaiseizoen begint, we moeten er klaar voor zijn', verklaart melkveehouder Wiebe Nauta in Koudum de urgentie van de bijeenkomst. Ze gaan voor het eerst concreet samenwerken. 'We hebben een huishoudelijk reglement en tarieven om de werkzaamheden onderling te verrekenen opgesteld. Een van ons gaat als ruwvoercoördinator vraag en aanbod van arbeid managen.' Verder is het de bedoeling dat iedereen een dagboek bijhoudt om ervaringen te noteren als 'ik wou voor je maaien maar de tank van de trekker was niet goed afgevuld' of 'nou heb ik de hele dag voor je gewerkt, maar er kon niet eens een kopje koffie vanaf'.

>> Gouden greep

De pilot is vooral een sociale testcase. Nauta: 'Want wees eerlijk, als je jaren zelfstandig hebt gewerkt, vraagt het veel om de zaken te gaan delen. We moeten allen het gevoel krijgen dat we met elkaar verder willen. Niet alleen de mannen, ook de vrouwen. Het was daarom een gouden greep om vanaf het begin met de koppels aan tafel te zitten.'

Het netwerk Ko-alitie is ontstaan vanuit een innovatief idee van Nauta, behalve melkveehouder ook agrarisch bedrijfsadviseur. Als adviseur constateerde hij dat melkveehouders die willen afbouwen, steeds vaker collega's opzoeken om op de een of andere manier samen te werken. Blijvers willen bijvoorbeeld meer grond, meer koeien en wijkers kunnen grond of andere middelen tegen relatief gunstige prijzen beschikbaar stellen. Jonge boeren hoeven dan niet zo zwaar te investeren en wijkers kunnen hun bedrijf langzaam afbouwen. Stoppen is dan geen abrupt einde van het bedrijf en het werkzame leven.

Nauta kwam op het idee de twee groepen veehouders bij elkaar te brengen. Hij is zelf zo'n jonge boer die samenwerking tussen wijkers en blijvers ziet zitten. Het liefst zelfs in een strategische alliantie van meerdere bedrijven. 'Als blijver die net het ouderlijk bedrijf heeft overgenomen, moet je veel in grond en gebouwen investeren. Dat betekent een leven lang vreselijk hard werken om de investeringen terug te verdienen. Er moet een makkelijkere manier zijn om financieel én sociaal een rijker leven te kunnen leiden. Ik denk dat het met een strategische alliantie kan. Het is geen luchtfietserij, anders zou ik er geen kostbare tijd in steken.'

Netwerkondersteuning voor Ko-alitie

Het enthousiasme van de vijf Friese veehouders van Ko-alitie, een van de netwerken van Netwerken in de Veehouderij 2006, is groot. Maar er is meer nodig om innovatieve stappen te zetten. De veehouders krijgen dan ook professionele ondersteuning vanuit het systeem-innovatieprogramma Verantwoorde Veehouderij, waartoe de netwerken behoren. De ondersteuning bestaat uit procesbegeleiding, onderzoek, coaching en communicatie. 'Zo kom je uit je eigen kringetje van denken', aldus veehouder Wiebe Nauta. 'In het begin heb je ondersteuning nodig. Het laatste stukje innovatie kunnen we zelf wel.' Onderzoekers reiken bijvoorbeeld methoden aan om de vraag-articulatie helder te krijgen en stramienen voor mogelijke samenwerkingsvormen. Ook laten ze hen in een pilot proeven wat samenwerken inhoudt. Alle kennis en ervaringen die de veehouders opdoen, moet hen het inzicht verschaffen of samenwerking datgene is wat ze met z'n allen ambiëren, zowel financieel, organisatorisch als emotioneel.

Het begeleiden van de ondernemers naar hun keuze is een continu interactief proces tussen ondernemers en onderzoekers. Uiteindelijk doel is dat de ondernemers zelf aan hun toekomst werken en hun veerkracht vergroten. Ko-alitie is een inspiratiebron voor andere ondernemers die op zoek zijn naar toekomstgerichte bedrijfsstrategieën.

Het netwerk Ko-alitie en partners. In het midden Wiebe Nauta.

Het gaat in Ko-alitie uiteindelijk om het voeren van een gezamenlijke exploitatie. Om zover te komen moet veel worden uitgezocht, besproken en afgesproken. Hoe passen de doelen en strategieën van de afzonderlijke bedrijven in de strategische alliantie, hoe draaien de bedrijven financieel en hoeveel eigen en vreemd vermogen brengt elk bedrijf in? Welk bedrijfssysteem past het beste en welke voorwaarden willen ze aan deelname en uittreding stellen?

>> Kostenbesparing

De samenwerking richt zich in eerste instantie op kostenbesparing. Alle werkzaamheden, arbeid, specialisaties, gebouwen, grond en materieel moeten zo efficiënt mogelijk worden ingezet. Het streven is al het werk onderling te verdelen en geen derden in te huren. Daarvoor is een andere bedrijfsstructuur nodig. Nauta legt uit waar de groep zoal aan denkt: 'We kunnen elke ondernemer verantwoordelijk maken voor één of enkele bedrijfsonderdelen, voor fokkerij, machines, melk, logistiek, administratie enzovoort. Het toekennen van die specialisaties leidt er bijvoorbeeld toe dat de koeien bij voorkeur op één locatie komen te staan. Ik heb mij eens proberen voor te stellen hoe het is als mijn koeien naar een ander moeten. Ik werd er niet zenuwachtig van. Wel merkte ik dat er per se iets in de stal moet staan. Wellicht boten.'

>> Goed gevoel

Om met zijn allen te ervaren hoe het is om een groot gemeenschappelijk bedrijf te voeren, staat er een excursie gepland naar een groot bedrijf in het buitenland. 'Het gaat erom dat we er een goed gevoel bij krijgen. Ik geloof dat dat de juiste insteek is om mee te beginnen. We zijn bewust niet begonnen met het financiële plaatje. Begin je met de cijfers, dan concludeer je wellicht te snel dat er geen financiële ruimte is. Je ziet je droom als een zeepbel uiteenspatten, terwijl er door creativiteit te gebruiken er wellicht best mogelijkheden zouden zijn geweest.'

Sowieso staan er mensen aan de zijlijn die los van de financiën een alliantie van vijf verschillende ondernemers onrealistisch vinden. Nauta: 'Alleen door dingen samen uitproberen, zoals in de ruwvoerpilot, komen we erachter of we voldoende synergie kunnen krijgen. Anderen zeggen wel tegen ons dat ons ruwvoerpilot gedoemd is te mislukken, omdat we allemaal tegelijk willen maaien en kuilen. Daar zou alleen maar ruzie van komen. Als dat zo is, laat die ruzie dan maar komen. Dan weten we gelijk wat we aan elkaar hebben en wat de samenwerking waard is.'

Meer informatie: Wiebe Nauta, [e wiebe.nauta@wanadoo.nl](mailto:wiebe.nauta@wanadoo.nl), [m 06-23782858](tel:06-23782858) en [i www.verantwoordeveehouderij.nl/netwerken](http://www.verantwoordeveehouderij.nl/netwerken) (Kies Koudum, netwerk 3)